

PANORAMA periode 1-4-1967 - 1-10-1967

D I V E R S E N

1. Geschiedschrijving

De beschrijving van de geschiedenis van de sectie G.S. III en van de afdeling IIIA over de periode 1920 tot 1940 kwan gereed. Een aanvang werd gemaakt met het behandelen van de geschiedenis van de Centrale Inlichtingen Dienst gedurende dezelfde periode.

2. Kamere commissie

In de verslagperiode vond een drietal bijeenkomsten van de Kamere commissie plaats, waarbij de Minister, de Secretaris-Generaal en het Hoofd van de Dienst aanwezig waren. In de vergadering van 17-4-1967 werden op verzoek van de Commissie inlichtingen verstrekt over de zaak Glukhov. De op 16-5-1967 en 12-6-1967 gehouden bijeenkomsten waren i.v.m. het grote aantal per 19-4-1967 nieuw tot de commissie getreden leden praktisch geheel gewijd aan het geven van algemene informatie omtrent de taak en de werkwijze van de Dienst. Tijdens de laatstvermelde bijeenkomst vond een korte rondleiding door het gebouw van de Dienst plaats. Tevens werd een summiere informatie verstrekt omtrent het t.b.v. de veiligheid van de Staat bepaalde in het bij de Tweede Kamer in te dienen wetsontwerp insake het met behulp van een technisch hulpmiddel afnisteren en opnemen van gesprekken. Enige mededelingen werden gedaan omtrent de voortgang van de werkzaamheden van de werkgroep Politieke Antecedenten.

Een zestal verzoekschriften vanwege de Kamere commissie in behandeling gegeven, werd afgedaan.

3. Werkgroep Politieke Antecedenten

De Secretaris van de Dienstleiding en een medewerker van de afdeling D, die in deze werkgroep zitting hadden, hadden een aandeel in het vaststellen van het eindrapport, dat op 8-9-1967 aan de Minister werd aangeboden.

4. Publiciteit

In verband met het antwoord insake de VPRO t.v.-uitzending d.d. 11-3-1967 over de BVD, gegeven op vragen van de Tweede Kamerleden Mevrouw Singer-Dekker en de heer Franssen, gaf de Minister opdracht aan een bij de Directie O.O. & V. werksame hoofdinspecteur van Politie een nader onderzoek in te stellen. Van de uitkomsten van dit onderzoek werd gebruik gemaakt bij de tersake aan de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten verstrekte informatie.

Het Hoofd van de Dienst voerde gesprekken met hoofdredacteurs van enige vooraanstaande dagbladen.

5. Vergaderingen met de Procureurs-Generaal, fgd. Directeuren van Politie

Het Hoofd van de Dienst woonde de twee in deze periode gehouden vergaderingen waarvoor de Dienst was uitgenodigd, bij. Hierin werd de gebruikelijke informatie over extremistische greeperingen verstrekt.

Verder kwamen geen bijzondere onderwerpen aan de orde.

6. Dienstleiding

Op 15-9-1967 legde Mr. J.S. Sinnighe Damsté zijn functie als Hoofd van de BVD neer en werd hij als zodanig opgevolgd door Drs. A. Kuipers. Op dezelfde datum werd de heer H.C. Meervoort benoemd tot PH.BVD. Mr. J.S. Sinnighe Damsté nam officieel afscheid in een op 15-9-1967 in de Rolsaal gehouden bijeenkomst. Aldaar werd het woord gevoerd door de Minister, Mr. H.K.J. Beernink, de plaatsvervangend voorzitter van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, Drs. J. den Uyl, de hoofdcommissaris van Politie te 's-Gravenhage, de heer en
Drs. A. Kuipers.

In een op 15-9-1967 gehouden besloten bijeenkomst nam Mr. J.S. Sinnighe Damsté afscheid van het personeel en van oud-medewerkers van de Dienst.

142

PANORAMA periode 1.4.1967 - 1.10.1967

Verhouding met andere Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

1. BUITENLANDSE INLICHTINGEN- en VEILIGHEIDSDIENSTEN

VERENIGDE STATEN

Inlichtingendienst (CIA)

Er vond een omvangrijk postverkeer plaats over een groot aantal onderwerpen. Met verschillende afdelingen van de BVD werden geregeld besprekingen gevoerd.

Met het plaatselijk kantoor van de CIA werd overleg gepleegd over de interpretatie van gegevens die de BVD, via dit kantoor, ter beschikking stelt van de Amerikaanse autoriteiten. Deze gegevens worden, ingevolge indertijd door de Regering gemaakte afspraken, verstrekt t.b.v. het door de Amerikaanse autoriteiten (de consulaten h.t.l.) uitgeven van bezoekers- en emigratievisa.

Veiligheidsdienst (FBI)

De samenwerking met deze dienst bleef even efficiënt als in de vorige verslagperiode. Ten behoeve van de veiligheidsdienst van de Nederlandse Antillen, verleent de BVD tussenkomst bij het contact met de FBI, dat ook voor deze relatie zeer actief en behulpzaam is.

FRANKRIJK

Veiligheidsdienst (DST)

Er veltrok zich een commandowisseling bij deze organisatie, waarmede nog steeds een intensieve berichtenwisseling wordt onderhouden. Ten aanzien van de verstrekking van radio-zendvergunningen werden juridische inlichtingen van de BVD verzocht en verkregen.

Inlichtingendienst (SDECE)

De verhouding met deze dienst bleef zeer goed. Ook in deze verslagperiode werd onze Dienst ruimschoots van gegevens voorzien.

Aan een der medewerkers van de vestiging van deze dienst alhier (inmiddels gepensioneerd) werd een Nederlandse Koninklijke onderscheiding verleend.

Mr. J. S. Sinnighe Damsté was hierbij aanwezig.

WEST-DUISSLAND

Inlichtingendienst (BND)

De berichtenwisseling met deze Dienst verliep vlot als gewoonlijk. De Dienst ondervindt grote moeilijkheden bij het zoeken naar een opvolger van de Generaal GEHLEN, die men derhalve nog niet heeft kunnen pensioneren.

Met nieuwe Hoofd van de Afdeling Buitenland van de BND bracht een bezoek aan de BVD.

Veiligheidsdienst (BfV)

Ook in deze periode werd een intensieve verbinding onderhouden en werd wederzijds hulp verleend op verschillend terrein.

ENGELAND

Inlichtingendienst (M.I. 6)

De verhouding tot deze Dienst is zeer goed gebleven. De plaatselijke liaison werd vervangen. Mij heeft tot de bestendiging van de goede verhouding zeer veel bijgedragen. Meerdere besprekingen op het terrein van de technische afdelingen vonden te Londen plaats.

Veiligheidsdienst (M.I. 5)

Ook met deze dienst is de verhouding zeer goed. Een der experts op het gebied van het internationale communisme verliet deze dienst en werd bereid gevonden nog enkele lezingen voor de BVD te geven.

De berichtenwisseling - sinds enige tijd per telex - is normaal.

BELGIË

Veiligheid van de Staat

De vestiging van de NAVO organisatie in België was de doorslaggevende factor voor een belangrijke versterking van deze Dienst, die binnen korte tijd moet worden gerealiseerd.

De berichtenwisseling met deze Dienst blijft intensief.

Er werd een verslag ontvangen omtrent de zaak van de TASS-vertegenwoordiger , welke zaak zich afspeelde ongeveer tegelijkertijd met de zaak GLUKHOV in Nederland.

LUXEMBURG

Veiligheidsdienst

De afdeling TD van de BVD verzorgde in samenwerking met de Luxemburgse Dienst de technische beveiliging van de NAVO Ministersconferentie in juni jl. te Luxemburg.

ITALIË

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Een uitgebreide verslaggeving werd ontvangen over de spionage-affaire .

Ook op het terrein van het politiek extremisme werden vele rapporten ontvangen.

De verhouding tot deze Dienst, wiens positie vergeleken bij de vorige verslagperiode gestabiliseerd lijkt, blijft zich gunstig ontwikkelen en tendeert naar intensivering.

Civiele Veiligheidsdienst

De verhouding tussen deze Dienst en de hierboven genoemde militaire dienst lijkt te zijn verbeterd. Overigens geen bijzonderheden.

SWITSERLAND

Veiligheidsdienst

Dese Dienst toonde zich sterk geïnteresseerd in de zaak GLUKHOV. Dit stond in verband met een uit te brengen advies inzake het al of niet toelaten van een AEROFLOT-vertegenwoordiger in Zwitserland.

GRINLENLAND

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Het berichtenverkeer met deze Dienst is minimaal in verband met de politieke situatie aldaar.

CANADA

R.C.M.P.

De verhouding met deze Dienst is uitstekend en de berichtenwisseling goed. Men betoonde zich zeer geïnteresseerd in de GLUKHOV-zaak.

RAËL

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Een regelmatige koeriersverbinding via de Israëliische Ambassade alhier werd in werking gesteld. Het berichtenverkeer is intensief. Men is met name over internationale communistische frontorganisaties goed geïnformeerd.

ZWID-AFRIKA

Veiligheidsdienst

Het de vertegenwoordiger van deze Dienst te Londen wordt contact onderhouden. (Tijdens de vorige verslagperiode was dit nog niet het geval).

De ontwikkelingen in de Russische spionagezaak - momenteel bij de Zuid-Afrikaanse Veiligheidsdienst in behandeling - worden ons gemeld. Het is niet onmogelijk dat hieruit nog mededelingen zullen voortvloeien die voor Nederland van belang zijn.

Het de drie Scandinavische Diensten werd een efficiënt berichtenverkeer onderhouden zonder dat dit tot bijzonderheden aanleiding gaf.

Het betrekking tot de diensten van Turkije, Spanje, Portugal, Australië en Nieuw-Zeeland, zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Mr. J. S. Sinnighe Damsté, die per 15-9-1967 zijn functie als M.BVD neerlegde, bracht afscheidsbezoeken aan alle buitenlandse diensten, waarmee een nauwe relatie wordt onderhouden.

2. BINNENLANDSE ZUSTERDIENSTEN

De samenwerking met de drie militaire inlichtingendiensten bleef ook in deze verslagperiode onverminderd goed.

Het beeld van de relatie tot de BID bleef gelijk.

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFD. B VAN DE BVD (1-4-1967
t/m 30-9-1967).

Internationaal communisme.

In de communistische wereld zijn een aantal zeer belangrijke ontwikkelingen gaande. De niet meer te remmen drang tot "liberalisering" van het maatschappelijk en economisch bestel in het Sowjetblok, de "culturele revolutie" in China en de organisatie van een nieuwe revolutie-beweging van een twijfelachtig communistisch karakter in Latijns-Amerika door Castro zijn er wel de voornaamste van.

Het zijn vooral deze ontwikkelingen die in deze verslagperiode de aandacht hebben opgeëist (naast kwesties als Vietnam, het Midden-Oosten en de communistische conferentie in Karlovy Vary).

Over verschillende van deze zaken is in het Maandoverzicht van de dienst uitvoerig gerapporteerd.

De Communistische Partij van Nederland.

Gedurende het tweede en derde kwartaal van dit jaar werd bij de bestudering van de activiteiten en verklaringen van de CPN bijzondere aandacht gegeven aan:

1. De houding van de CPN tegenover andere communistische partijen;
2. De activiteiten van de CPN in de sociaal-economische sector;
3. Enige politieke activiteiten van de CPN terzake steun aan de Vietcong en de communistische partij in Indonesië (PKI);
4. De ontwikkeling van de oppositie-groepen (pro-Chinees en pro-Russisch).

1. De houding van de CPN tegenover andere communistische partijen

Aan de van 24-27 april 1967 te Karlovy Vary gehouden conferentie van alle Europese CP'en, weigerde de CPN deel te nemen. Een schrijven waarin haar besluit min of meer werd gemotiveerd, zond de CPN aan de CP van Frankrijk, welke als één der organiserende partijen optrad. Hoewel er ter conferentie weinig aandacht aan deze weigering werd gegeven, kon toch worden vastgesteld, dat sommige CP'en de houding van de CPN laakten. Met name de Oostduitse partij liet hierbij een zeer kritisch geluid horen.

Tevens werd geconstateerd, dat ook in de eigen gelederen van de CPN dit beleid van de partijleiding bepaald geen algemene instemming verkreeg. Vele partijleden zagen hierin een onnodige en niet

goed te praten verlocchening van de internationale solidariteit en een verder isolement van de CPN.

Het nadien plaats gehad hebbende contact met de Roemeense partij (die evenmin in Karlovy Vary aanwezig was geweest), werd door de CPN-leiding gretig aangegrepen om daarmee te bewijzen dat de CPN in haar autonome koers toch nog medestanders had.

Bestudering van CPN-publicaties en met name van "De Waarheid" maakte duidelijk dat de CPN hardnekkig bleef volharden in haar kritiek op de Sowjet Unie. Vooral de ontwikkeling in het Midden-Oosten gaf de CPN aanleiding tot deze houding. Anders dan Moskou keerde de CPN zich niet zonder meer tegen Israël en onderschreef zij niet alle eisen der "Arabieren".

Toch was deze min of meer "neutrale" houding der CPN voor sommige partijleden aanleiding hun lidmaatschap te beëindigen en voor meerdere lezers van "De Waarheid" een reden dit blad op te zeggen. Een rapport over het CPN-standpunt inzake de situatie in het Midden-Oosten werd aan de regering toegezonden. (872.235 d.d. 9-6-1967)

2. Activiteiten van de CPN in de sociaal-economische sector

Vastgesteld kon worden dat partij-instructeurs in verschillende plaatselijke afdelingen getracht hebben de leden tot grotere en meer gerichte activiteit te brengen in de agitatie die de partij voert i.v.m. bedrijfssluitingen, ontslagen, huurverhoging, werkloosheid enz. Tot meer dan verspreiding van pamfletten en enkele artikelen in "De Waarheid" is het echter niet gekomen.

3. Enkele politieke activiteiten van de CPN

De pogingen van de CPN om in enkele grotere gemeenten comité's te vormen, gericht op de daadwerkelijke ondersteuning van Noord Vietnam en de Vietcong, werden nauwlettend gevolgd. Hier en daar werd in dit verband door de CPN een collecte georganiseerd.

Een andere activiteit - eveneens gericht op het herstel van het "eigen gezicht" van de CPN voor het oog van het Nederlandse volk en met name voor de eigen leden - namelijk het organiseren van demonstraties tegen de executie van communisten in Indonesië, is nog in volle gang en heeft de bijzondere aandacht. Geconstateerd kon worden, dat de CPN-leiding er naar streeft ook andere CP'en in deze actie te betrekken.

4. De ontwikkeling van communistische oppositiegroepen

Het optreden van de beide pro-Chinese groepen (MLGN - Marxistisch Leninistisch Centrum Nederland en "De Rode Vlag"-groep) kon nauwkeurig worden gevolgd.

Dit was eveneens het geval met een meer pro-Russische groepering, bestaande uit enige tientallen ex-GPN'ers, die in de loop der tijden ofwel de partij zelf de rug toekeerden, danwel werden geroeyerd. Tot de laatste categorie behoort o.m. de gewezen partijbestuurder F. Baruch. Deze tot nu toe nog vrij heterogene groepering liet internationaal van haar bestaan blijken door het zenden van een adhesiebetuiging aan de conferentie te Karlovy Vary, waaraan - zoals hiervoren reeds werd vermeld - de GPN weigerde deel te nemen. In ons land verspreidde de groep reeds enkele malen een stencil onder kaderleden van de GPN, waarin het partijbeleid der laatste jaren werd ontleed en bekritiseerd.

Uiteraard zal het optreden van deze groepen, waarover in de maandelijkse overzichten van onze dienst herhaaldelijk werd geschreven, met de grootste aandacht worden gevolgd.

Communistische hulporganisaties

Afgesien van de haast plichtmatige agitatie rond de kwestie Vietnam en de vestiging van het NAVO-hoofdkwartier in Zuid-Limburg (in mei bijvoorbeeld aanleiding tot een demonstratieve tocht van de communistische jeugdbeweging), is van de communistische hulporganisaties in het afgelopen halfjaar in het algemeen bijzonder weinig uitgegaan. Deze lethargie moet overigens nog eerder op het debet van de GPN worden geboekt dan op dat van die organisaties zelf, die vooral onder invloed van de "autonome" partijkokers gedwongen waren hun contacten met de door Moskou geïnspireerde internationale frontorganisaties tot het uiterste te beperken en de daarvan uitgaande actie-aanwijzingen onbeantwoord te laten.

Vrees voor beïnvloeding was het ook, die de GPN-leiding liquidatie van de reisbureaus van de communistische Nederlandse Vredesraad (de Vereniging voor Culturele Uitwisseling; VCU) en van de Vereniging Nederland - USSR ("Vernu") deed verlangen. De Nederland - USSR-leiding legde deze eis evenwel - nagenoeg met eenparigheid van stemmen - naast zich neer. Het NVR-bestuur was wat dit betreft volgzamer, hoewel het op andere punten (ten aanzien van de afwijzing door de GPN van de "pacifistische lijn" van de communistische Wereldvredesraad bijvoorbeeld) moeite heeft om het beleid van De Groot c.s. te volgen.

Over de ontwikkelingen rond de NVR en de Vereniging Nederland-USSR werd gerapporteerd aan regering en buitenlandse relaties. Wat de conflictsituatie tussen Nederland-USSR en de CPN betreft blijft de aandacht vooral gericht op de houding van de Sowjet-Russische autoriteiten.

Zoals werd gerapporteerd, maakt ook de communistische jeugdbeweging onder invloed van de sectarische CPN-politiek een malaiseperiode door. ANJV-voorzitter , die tevens CPN-propagandasecretaris is, staat er overigens berg voor, dat het ANJV-bestuur de partijleiding geen al te grote moeilijkheden zal bezorgen. Geen wonder dan ook, dat de verhouding tussen het ANJV en de Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ), waarbij het is aangesloten, bijzonder slecht is. Dit kwam o.m. tot uitdrukking in de ANJV-reacties op de relatie tussen de links-socialistische "Socialistische Jeugd" (SJ) in Nederland en de Oostduitse FDJ en de WFDJ, als ook in het verzet van de verbondsleiding tegen de WFDJ-initiatieven rond het conflict in het Midden-Oosten. Op dit punt volgde het ANJV (evenals bv. de communistische Nederlandse Vrouwenbeweging; NVB) de "middenkoers" van de CPN.

Duidelijke pro-Israël sympathieën deden zich gelden in de dochtercomité's van Verenigd Vernet 1940-1945: niet verrassend overigens, als men bedenkt, dat bv. het bestuur van het Nederlands Auschwitzcomité (NAC) merendeels uit joodse landgenoten bestaat. In het algemeen kan men dan ook stellen, dat het Israëliisch-Arabische conflict de verrijding tussen de Nederlandse en de internationale frontorganisaties nog heeft geaccentueerd.

Met interesse wordt de verdere ontwikkeling in de verhouding tussen de Nederlandse hulporganisaties en de CPN ener- en tussen die organisaties en de internationale frontorganisaties anderszijds gevolgd.

Pacifisme en overig links-extremisme

De PSP bleef onze aandacht gevangen houden door haar propaganda voor ontspanning tussen Oost en West, in welk kader een ruime plaats werd ingeruimd voor agitatie tegen de NAVO. Haar argumentatie hiervoor ontleende de partij voor een deel aan Oostduitse bronnen, in verband waarmee haar contacten met partij- en regeringsinstanties in de DDR nog toenamen. Het risico van eenszijdige beïnvloeding van die kant wordt hier bij door de PSP-leiding blijkbaar op de koop toe genomen. De politieke oogmerken van de PSP lopen hier overigens duidelijk parallel met die van de DDR (en van de Sowjet-Unie), van welke zijde in het afgelopen

jaar ook via de internationale frontorganisaties het vraagstuk van Europa's veiligheid (met als aspecten: Duitsland's grenzen; erkenning van de DDR; vorming van een kernwapenvrije zone) met nieuw elan aan de orde werd gesteld.

Hoewel men niet kan stellen, dat CPN en hulporganisaties geen belangstelling voor dit onderwerp hebben, is de communicatie tussen hen en Oost-Europa toch zo slecht, dat men van gene zijde toenemende aandacht gaat besteden aan de liaison met pacifistische, links-socialistische en zelfs trotskistische prominenten in Nederland. Moskou c.s. menen blijkbaar hun informatie- en beïnvloedingsoogmerken langs deze kanalen thans gemakkelijker te kunnen realiseren.

Afgezien van de gecompliceerde situatie in Nederland geldt ook op internationaal niveau trouwens, dat Moskou's interesse voor contacten met niet-communistische (pacifistische, links-socialistische e.a.) organisaties en figuren is gegroeid. In de afgelopen maanden kreeg dan ook niet alleen de toegenomen communicatie tussen organisaties als PSP, SJ, SVB (Studentenvakbeweging) en Oost-Europa onze aandacht, maar bv. ook die tussen de pacifistische War Resisters International (WRI) en de WVR.

In dit verband zij opgemerkt, dat de krypto-communistische (Praagse) Christelijke Vredesconferentie (CVC) en het "dialog"-verschijnsel eveneens in toenemende mate als communistische beïnvloedingsmedia de aandacht trekken.

Met Moskou delen wij voorts de interesse voor het verschijnsel van de Europese syndicalistische studentenbeweging; dit vond ook zijn neerslag in rapportage aan regering en andere belanghebbenden.

Ook de van niet-communistische (vnl. radicaal-pacifistische) zijde h.t.l. ontplooid "Vietnam"-activiteit mag zich in groeiende Russische belangstelling verheugen. Afgezien van de Pinksterdemonstratie, die de communistische jeugdbeweging - zoals bekend - op dit punt organiseerde, was de agitatie rond dit thema tot dusver toch het grootst van de kant van de "andersdenkenden". De actiegroep Vietnam spande hierbij overigens de kroon. Van de Jongerengroep Vietnam (waarin ook de communistische jeugdbeweging is vertegenwoordigd) ging de laatste tijd weinig meer uit. Het radicaalst stellen evenwel de Nederlandse trotskisten - hoe zwak ook in numeriek opzicht - zich op: zij namen - vooralsnog alleen op papier - de werving van Vietnam-vrijwilligers ter hand.

De provo-activiteiten namen in de afgelopen maanden daarentegen duidelijk af. Mogelijk zal de beweging een kleine opleving ondervinden als gevolg van het zogenaamde "hippy"-verschijnsel.

Rechtsextremisme

Onze belangstelling op dit punt vond onder meer haar neerslag in rapportage over contacten tussen oud-nazi's uit LOIT-kring en geestverwanten in de Bondsrepubliek en over neo-nazistische invloeden binnen de Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD). Met name dit laatste blijft een enigermate verontrustend verschijnsel.

Suriname en de Antillen

a. Suriname

Ook in deze verslagperiode ontpleoedden de in Nederland verblijvende Surinamers weinig politieke activiteit van betekenis.

Een zogenaamd Surinaams-Antilliaans actiecomité protesteerde in augustus tegen de Koninkrijks spelen en stuurde ter gelegenheid van Prinsjesdag een telegram aan de leden van de Tweede Kamer, waarin onmiddellijke onafhankelijkheid voor Suriname en de Antillen werd geëist.

De Nederlandse pers maakte melding van de activiteiten van genoemd comité, doch aangenomen moet worden dat het aantal leden beperkt is.

De eind 1966 opgerichte Surinaamse Studenten Unie zoekt aansluiting bij de communistische International Union of Students (IUS).

Blijkens het regeringsprogramma is de Surinaamse regering voornemens om naast de GID een Binnenlandse Veiligheidsdienst op te richten.

Een uit 3 personen bestaande delegatie van de Partij van de Nationalistische Republiek (PNR) nam deel aan de deze zomer te Havana gehouden GLAS-conferentie.

b. Antillen

De goede samenwerking met de VNA duurde voort. Tot op heden is van politieke activiteit van enige betekenis van in Nederland verblijvende Antillianen niet gebleken.

Of het onder a. genoemd Surinaams-Antilliaans actiecomité Antilliaanse leden heeft, is niet bekend.

De hoofdamtenaar van de BVD, die het plaatsvervangend Hoofd van de VNA tijdens diens buitenlands verlof verving, keerde in juli naar Nederland terug.

Diversen

Een nieuwe A-lijst werd samengesteld, waarover thans overleg wordt gepleegd met de betrokken politie-organen.

Regelmatig werden besprekingen gevoerd met de Staf van de Militaire Inlichtingendienst en de CI-detachementen, met het oog op de in een uitzonderingstoestand te nemen maatregelen. De kartotheken t.b.v. de BVD-liaisons bij de CI-detachementen werden vernieuwd.

Eveneens met het oog op de in buitengewone omstandigheden te nemen maatregelen op het gebied van de inwendige veiligheid werd een nieuwe appreciatie van de binnenlandse tegenstander gemaakt.

Met betrekking tot de CPN en haar hulporganisaties werd, tot en met districtsniveau, nagegaan op welke punten nadere informatie gewenst is.

Bijdragen werden verleend aan de opleiding van cursisten.

Personeel

Ter voorziening in bestaande vacatures en als gevolg van overplaatsing naar andere afdelingen en van (a.s.) functioneel leeftijdsontslag van een aantal functionarissen, vonden in de afdeling diverse mutaties plaats.

Een aantal nieuwe personeelsleden liep stage bij de afdeling. Een functionaris werd na zijn stageperiode voor verdere opleiding bij de afdeling gedetacheerd. Hoewel een goede opleiding van nieuwe personeelsleden niet alleen nuttig maar zelfs noodzakelijk is, vormt zulks een niet geringe belasting voor de betrokken secties.

Een handicap voor de afdeling was voorts de langdurige afwezigheid van een hoofdamtenaar/sectiehoofd, die van januari tot begin augustus in de Antillen verbleef, en van twee middelbare ambtenaren, die geruime tijd ziek zijn geweest. Beiden zijn inmiddels hersteld.

BIJDRAGE AFDELING C VOOR PANORAMA 1 april 1967 - 1 oktober 1967

1. In de verslagperiode werden wederom belangrijke aanwijzingen verkregen, dat de inlichtingendiensten van het Oostblok onverminderd actief zijn, zowel in als tegen Nederland.

Voor een doeltreffende bestrijding van het spionagegevaar was een reorganisatie van de afdeling noodzakelijk geworden.

De afdeling C ziet zich voor grote moeilijkheden geplaatst. Hoe meer belemmeringen er wegvallen voor het contact tussen Oost en West, des te duidelijker wordt het dat de inlichtingendiensten van de Oosteuropese landen deze liberalisatie op een uitstekende wijze voor hun doeleinden weten te benutten. Deze diensten beschikken over mogelijkheden en hulpmiddelen die hun in staat stellen op grote schaal inlichtingenactiviteiten te bedrijven. Ook Nederland wordt voortdurend betrokken in deze jacht op gegevens.

De afdeling C ontvangt een grote stroom informatie. Deze bestaat grotendeels uit berichten die geen directe aanwijzingen voor spionage-activiteiten bevatten. Om deze gegevens op hun waarde te toetsen dient veel arbeid te worden verricht; binnen de Dienst om de eventuele samenhang met reeds eerder verworven gegevens na te gaan; buiten de Dienst om aanvullende gegevens te verkrijgen. De hoofdgedachte van de reorganisatie van de afdeling was, dat meer nadruk diende te worden gelegd op het acquisitie-apparaat. Dit apparaat moet op efficiënte wijze gesteund worden door ambtenaren die zich toeleggen op de studie van de Oostblok-diensten en die de informatie door de gerichte verwerving verkregen zorgvuldig en snel analyseren. Daarvoor werden zogenaamde operationele secties gevormd met als bijzondere taak de bestudering van de gedragingen van in Nederland werkende leden van Oosteuropese inlichtingendiensten en het onderhouden van zogenaamde dubbelagenten-operaties. Aan deze secties werd een aantal "bewerkers" toegevoegd. Ter verwerking van de grote hoeveelheid routinematig binnenstromende gegevens, werden zogenaamde selectie-secties geformeerd. Deze dragen zorg voor het registreren en selecteren van deze gegevens. Zij stellen de operationele secties daaruit ter beschikking wat voor deze van waarde kan zijn.

De afgelopen maanden hebben in het teken van de reorganisatie gestaan die op 1 oktober jl. zijn beslag kreeg. De leiding van de afdeling berust thans bij Mr.

, die daarin bijgestaan wordt door de heer
(voor de bewerkings- en selectiesecties) en mej.Mr.

(voor de operationele secties). Een nauwe samenwerking tussen de drie gecombineerde zal bevorderen, dat bij de taakafbakening tussen de secties wordt rekening gehouden met de eisen die de praktijk stelt.

Een sectie met een geheel eigen aard is die belast met alle technische operaties, zowel t.b.v. de afdeling C als de afdeling B. Deze sectie staat onder directe leiding van het hoofd van de afdeling C.

2. Het is bekend, dat het gehele Sovjetrussische staats-apparaat ingeschakeld kan worden - en overal waar nodig wordt ingeschakeld - voor het verzamelen van inlichtingen uit het Westen.

Het personeel van vertegenwoordigingen in het Westen, leden van delegaties die het Westen bezoeken, congresgangers, stagiaires en vele anderen behoren tot de Sovjetrussische inlichtingendiensten of verrichten er hulpdiensten voor, zodat men kan zeggen dat elke Sovjetburger in zijn contact met het Westen gebruikt kan worden voor het verzamelen van inlichtingen.

Maar het zou onjuist zijn om te veronderstellen dat zij alleen betrokken zijn bij inlichtingenactiviteiten die uitsluitend clandestien moeten worden verricht. Veel gegevens zijn immers uit open bronnen en lange niet-clandestiene weg te verkrijgen. Het gaat er hierbij slechts om dat zulke gegevens systematisch gezocht en verzameld worden en in Moskou terechtkomen bij degenen, die de gegevens kunnen bestuderen en waarderen. Deze gigantische inlichtingenarbeid wordt centraal geleid en de Sovjetrussische inlichtingendiensten zijn de voornaamste kanalen waarlangs alle informatie uit het buitenland Moskou bereikt. Door de nauwe binding met de inlichtingendiensten van Oost-Duitsland en de Satellietlanden staan ook de resultaten van hun arbeid ter beschikking van Moskou.

3. Een andere taak, die de Oostblok-inlichtingendiensten - en met name de Sovjetrussische KGB - hebben, is gericht op het propageren van de communistische ideologie en de beïnvloeding van het Westen.

Ook hier spelen clandestiene activiteiten een rol naast de propaganda, die meer of minder openlijk wordt gevoerd.

Het buitengewoon moeilijke vraagstuk van de heimelijke beïnvloeding met behulp van geheime medewerkers zal in dit overzicht niet worden behandeld, daar de tijd niet rijp is om hier - anders dan speculatief - iets over te berde te brengen.

In dit overzicht beperken wij ons dan ook tot de clandestiene inlichtingenactiviteiten, waartegen de BVD als veiligheidsdienst heeft te waken.

4. Om een indruk te geven van de terreinen waarop de Oostblok-diensten de laatste tijd de grootste activiteit lijken te ontplooiën, volgt hier een opsomming waaruit de aard der opdrachten blijkt, die aan geheime medewerkers van Oostblok-diensten werden gegeven - voor zover de BVD ervan kon kennisnemen.

A. Militair

- AFCENT, het NATO-hoofdkwartier in Limburg, blijkt nog steeds in het centrum van de belangstelling te staan.

Sovjetrussische, zowel als Oostduitse diensten trachten gegevens te verzamelen en ondernemen pogingen en AFCENT te penetreren.

- militaire troepentransporten en militaire oefeningen in NATO-verband.
- verkenningen van vliegvelden, kazernes en andere militaire objecten.
- zoals steeds in tijden van internationale spanning, werd ook tijdens de crisis in het Midden Oosten door de Oostduitse militaire inlichtingendienst aan zijn agenten opdracht gegeven onmiddellijk te rapporteren over elk teken van verhoogde militaire activiteit in Nederland.
- de Oostduitse diensten bleven hun geheime medewerkers aansporen om contact te leggen met militairen.
- grote belangstelling wordt getoond voor verschepingen van militaire goederen (via Nederlandse havens) bestemd voor Vietnam.
- oliepijpleidingen (foto's van afsluiters etc.).

**B. Technisch-
Wetenschappelijk**

- vooral de Sovjetrussische diensten spannen zich in om inlichtingen te verkrijgen op het gebied der electronica.
- resultaten van geavanceerde wetenschappelijke onderzoeken, die nog slechts in kleine kring bekend zijn.
- chemische formules voor de vervaardiging van bepaalde producten.
- speciale procédés, onder meer bij de aardgaswinning.

C. Economisch:

- EKG en andere organen van Westelijke samenwerking.

D. Politiek

- voor inlichtingendoeleinden uitbuiten van sociale contacten met ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

- inwinnen van informatie over deze ambtenaren, over personeel van de Amerikaanse ambassade, over linksgeoriënteerde intellectuelen.

- contacten leggen met personen die gegevens zouden kunnen verstrekken over de partijpolitiek in Nederland, over pro-Chinese activiteiten in Nederland en over de onafhankelijkheidsbewegingen in Suriname en de Nederlandse Antillen.

5. Uit het bovenstaande valt nog geenszins af te leiden hoe omvangrijk en ernstig het spionagegevaar in Nederland is.

Verreweg het grootste deel van bedoelde opdrachten werd gegeven aan geheime medewerkers van de Oostblok-diensten, die onder controle staan van de BVD. Het gaat hier dus om activiteiten die in feite mislukte pogingen zijn tot spionage.

In hoeverre niet-onderkende pogingen hebben geleid of zullen leiden tot het verwerven van "geheime" wetenschap is niet te schatten.

6. Uit de nieuwe meldingen die ons hebben bereikt over pogingen van Oostblok-diensten om Nederlanders als geheime medewerkers aan te werven blijkt weer dat dit vaak personen zijn die zelf slechts zeer beperkte mogelijkheden hebben om belangrijke en "geheime" gegevens aan de tegenpartij uit te leveren.

Dit duidt erop dat de Oostblok-diensten zich bewust zijn van het risico om personen te benaderen met een direct acces tot beveiligde gegevens; deze laatsten worden geacht ongeschikt te zijn voor een rechtstreekse benadering, tenzij er een duidelijke aanwijzing is voor het tegendeel.

Het is dan ook geen wonder dat een belangrijk deel van de inspanning, die Oostblok-diensten zich getroosten, gericht is op het verzamelen van gegevens over personen die mogelijk interessant zijn, op het speuren naar mogelijk zwakke plekken in hun karakter en levenswandel en op het bestuderen van hun familie- en kennissenkring. Vrijwel alle geheime medewerkers krijgen dan ook de opdracht om steeds te rapporteren over mogelijk "interessante" relaties en daarbij bijzonderheden te vermelden

over hun persoonlijke leven, werkkring, politieke overtuiging etc.

7. Dit aspect van de spionage wordt vrijwel steeds door buitenstaanders over het hoofd gezien. Hier is geen sprake van directe dreiging dat geheime gegevens in handen van het Oostblok vallen en men onderschat het gevaar dat juist gelegen is in het systematisch verzamelen van gegevens over mogelijk bruikbare personen ter voorbereiding van benaderingspogingen door Oostblok-diensten.
- Dat een contraspionagedienst genoodzaakt is om aandacht te besteden aan personen, die "mogelijk bruikbaar" geacht kunnen worden door de Oostblok-landen dringt tot velen niet door.
- Men ontgaat het dat de voorbereidingen tot spionage plaatsvinden met behulp van personen die bewust of onbewust worden gebruikt om de Oostblok-diensten aan gegevens te helpen, ook niet-geheime gegevens.
- Dat ook geheime medewerkers opdrachten met een dergelijke strekking krijgen bewijst dat de Oostblok-diensten aan het verkrijgen van zulke inlichtingen grote waarde hechten.
8. Om een iets duidelijker inzicht te krijgen in de spionage dreiging moeten bovendien andere aspecten in beschouwing worden genomen, waaruit kan blijken hoe moeilijk het is voor contraspionagediensten om activiteiten van de tegenpartij tijdig te onderkennen.
- Deze aspecten worden hier slechts kort aangestipt.

- a.- grotere geoefendheid van "jonge" inlichtingendiensten, waardoor de kwaliteit van hun werk geleidelijk beter wordt. Dit geldt met name voor de Oostduitse diensten.
- b.- grote toename van het Oost-West-verkeer, waardoor de Oostblok-diensten veel meer kans krijgen. Weinig Nederlanders realiseren zich hoe het leven in die landen beheerst wordt door de veiligheids- en inlichtingendiensten en hoe gemakkelijk zij zelf in de val kunnen lopen die voor hen wordt gezet.
- c.- grote technische vooruitgang t.a.v. de mogelijkheden van zeer geheime communicatie tussen de opdrachtgever en geheime medewerker, waardoor voorkomen wordt dat communicatiefouten de Westerse veiligheidsdiensten op het spoor brengen van verdachte activiteiten.

d.- snellere vervoersmogelijkheden, waardoor zonder bezwaar ontmoetingen kunnen worden ge-arrangeerd volgens de "derdeland-methode".

De geheime medewerker heeft geen ontmoeting in Nederland met zijn opdrachtgever, maar reist naar een Oostblok-land of naar een ander Westers land, waar noch hij noch zijn gesprekspartner van de Oostblok-dienst wonen.

e.- de Westerse samenwerking op velerlei gebied maakt een uitwisseling van gegevens, ook geheime gegevens, noodzakelijk. NATO-geheimen zijn bijv. in vele landen aanwezig en Nederlandse belangen worden geschaad als elders NATO-geheimen worden verraden.

9. Recruteringsmethoden

De afgelopen maanden hebben ons weer enige voorbeelden gegeven van de recruteringsmethoden, die de Oost-Europese diensten toepassen.

Vrijwel steeds gaat aan de eigenlijke reclutering als "agent" een periode vooraf waarin de agent in spe geleidelijk vertrouwd wordt gemaakt met de gedachte dat er bepaalde diensten van hem worden verwacht. Aanvaardbaar zijn de verzoeken hiertoe van zodanige aard dat zij geen achterdocht behoeven te wekken: verzoeken tot levering van bepaalde artikelen, van folders, handboeken over bepaalde apparatuur, tot het verstrekken van "open" gegevens of het schrijven van artikelen die bestemd zouden zijn voor publicatie in een Oostblok-land. Daarna worden diensten verlangd waaraan moeilijker te voldoen is en wordt de agent in spe ook vertrouwd gemaakt met de gedachte dat - om de een of andere reden - het contact met zijn Oostblok-relatie voor anderen beter verborgen kan blijven: een jongeman die Oost-Duitsland bezoekt krijgt bijv. het advies om bij zijn volgende reis naar Oost-Berlijn geen treinkaartje Nederland-Berlijn te kopen, maar eerst te reizen naar een plaats in West-Duitsland en vandaar een vliegtuig te nemen naar Oost-Berlijn.

Wie wordt afgeschrikt door een geheimzinnigheid, waar hij zelf de noodzaak niet van inziet, geeft automatisch blijk van een zekere ongeschiktheid voor de rol van agent.

Die avontuurlijk is aangelegd wordt tot nieuwsgierigheid geprikkeld en waardeert de spanning waarin zulk een nieuwe ervaring hem brengt. Daarbij gaat ook een rol spelen dat de aspirant-agent het vooruitzicht heeft geld te kunnen verdienen, dat verborgen zal blijven

voor de fiscus en soms ook dat hij buitenlandse reizen zal kunnen maken waarvoor hij de onkosten vergoed krijgt.

Na enige tijd kan degene, die aldus door een Oostblok-dienst werd benaderd, zich steeds moeilijker onttrekken aan de verzoeken om diensten te bewijzen en deze verzoeken krijgen het karakter van opdrachten.

10. Ter illustratie van hetgeen hier werd gezegd over de recruteringsmethoden van de Oostblok-diensten volgen hier enige voorbeelden.

Deze gevallen, die in de verslagperiode onder de aandacht van de BVD kwamen, moeten worden gezien als voorbereidingen tot spionage, die in een zeer vroeg stadium konden worden onderkend.

A. Sovjetrussische benaderingen

1. Onlangs werd een Nederlander te Moskou geïnterviewd door een voormalig lid van de Russische Handelsdelegatie te Amsterdam, die destijds door ons werd onderkend als een medewerker van een inlichtingendienst en thans verbonden is aan ^{het} Staatscomité. Deze polste de Nederlander over een uitwisselingsprogramma, waarbij hij de gaschromatologie - een zeer gevoelig wetenschappelijk onderzoek - ter sprake bracht. Deze Nederlander had reeds vóór zijn bezoek aan Moskou in Nederland de bijzondere aandacht van een hier geaccrediteerde Russische diplomaat, die een medewerker is van een Russische inlichtingendienst. Zeer recent heeft deze Russische diplomaat aan de Nederlander het voorstel gedaan om gegevens over een bepaald procédé te leveren, dat door de firma, waarbij de Nederlander in dienst is, als bedrijfsgeheim wordt beschouwd. De Rus beweerde dat de KGB hier een bedrag van f 80.000 voor zou willen betalen, dat de Nederlander en de Rus "samen" zouden kunnen verdienen. De Russische diplomaat had zijn voorstel ingeleid met een lang vertrouwelijk gesprek, waarin hij zinspeelde op het feit dat zowel hijzelf als de Nederlander binnenkort met pensioen zouden gaan.

2
-

Volgens de Nederlander had hij met de Rus nog niet gesproken over de mogelijkheid dat hij - om gezondheidsredenen - met vervroegd pensioen zou gaan. Wel had hij hiervoor een Pools diplomaat ingelicht, die in een huis woont dat dicht bij het huis van de Rus gelegen is.

Reeds eerder was ons gebleken dat ook andere Oostblok-vertegenwoordigers - en vooral de Tsjechische - grote interesse toonden voor de betrokken Nederlander. Over het veelvuldig contact van deze Nederlander met Oostblok-vertegenwoordigers en de mogelijk gevaarlijke consequenties had de BVD reeds geruime tijd overleg gepleegd met het bewuste bedrijf dat ook op de hoogte is van het - voornamelijk oncontroleerbare - bericht dat van Tsjechische zijde gelden zijn gestort ten gunste van de bewuste Nederlander op een Zwitserse bank. De Nederlander, die niet onkundig is gebleven van deze aantijging, ontkent ten stelligste dat het bericht op waarheid berust.

2. Een Nederlander, die reeds in 1964 in Leipzig in contact was gekomen met een Rus die hem trachtte over te halen om Amerikaanse elektronische apparatuur te leveren (voorkomend op de lijst van goederen, die niet aan Oostblok-landen mogen worden geleverd), werd in januari 1967 opgebeld door een medewerker van de Russische Handelsdelegatie in Amsterdam. Deze informeerde of betrokkene er iets voor voelde om een Russische vertegenwoordiging te krijgen van Russische elektronische medische apparatuur. Maar ook zinspeelde de Rus op mogelijke leveranties door de Nederlander aan de S.U. van infrarood apparatuur en andere elektronische apparatuur, voorkomende op de embargolijst. Kortgeleden produceerde de Rus tijdens een nieuw onderhoud de volgende opgave van onderwerpen waar hij bijzonder in geïnteresseerd was.
- röntgenbuizen,
 - kathode straalbuizen,
 - half geleiders,
 - flying-spots camera's,
 - thermografen,
 - infrarood apparatuur,
 - manuals van de Amerikaanse onderneming Texas Instruments,
 - manuals afkomstig van Philips Technische Dienst, Tolstraat te Amsterdam (per manual kan f 500 betaald worden).

B. Oostduitse benaderingen

1. Een hoofdagent van politie, die tijdens de Tweede Wereldoorlog werd tewerkgesteld in Duitsland, maakte in Leipsig kennis met een meisje dat zijn vrouw werd.

In 1945 ging hij met haar naar Nederland.

Sinds 1953 reizen zij naar familie in de DDR.

Zolang er in zijn paspoort het beroep inkoper (ten onrechte) stond waren er geen moeilijkheden.

Dit jaar werd op een nieuw paspoort zijn werkelijke beroep vermeld. Tijdens de bezoeken in maart en juli 1967 werd hij benaderd door een heer uit Oost-Berlijn, die voorgaf van een of ander Ministerium te zijn en hem meedeelde dat het zijn taak was om contacten met buitenlanders te leggen om hun meningen over de DDR te vernemen. Volgens deze Oost-Berlijner legde hij ook tijdens de Leipziger Messe altijd veel contacten met buitenlanders, vooral met Nederlanders omdat deze "zulke oprechte antwoorden" gaven. Hij informeerde welke politiediensten de Nederlander verrichtte.

Zowel in maart als in juli nodigde de Oost-Berlijner de Nederlandse politiemans uit om eens naar Oost-Berlijn te komen om hem de hoofdstad van de DDR te kunnen laten zien.

Na terugkeer in Nederland rapporteerde de politiemans deze verdachte belangstelling aan zijn superieuren, waarna de BVD werd ingelicht.

2. Twee vrienden uit de provincie Groning en maken in maart 1967 een reisje naar de DDR om persoonlijk kennis te maken met hun correspondentievriendinnen. De vader van een der meisjes vertelt dat bij hem (op het bedrijf) een heer uit Oost-Berlijn was geweest, die zei medewerker van een reisbureau te zijn. Hij had gehoord dat twee Nederlanders kwamen en wilde met hen praten. Dit gesprek vindt later in Oost-Berlijn plaats.

Met één der Nederlanders, die op een gewestelijk arbeidsbureau werkt als

jeugdconsulent, begon de Oost-Berlijner te spreken over politieke onderwerpen en hij verzocht de Nederlander hem de beginselprogramma's te sturen van alle politieke partijen in Nederland. Hij vroeg het adres van de Nederlander. In juni kreeg de Nederlander een brief uit Oost-Berlijn, waarin herinnerd werd aan het gesprek van maart en het verzoek werd gedaan om inlichtingen te geven over de sociale positie van jongeren in Nederland, over hun mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen na de afsluiting van hun vakopleiding, over de noodzaak van aansluiting bij een vakbeweging etc.

De Nederlander lichtte zijn directeur in over deze vreemde Oostduitse belangstelling en door tussenkomst van de Militaire Inlichtingendienst werd de BVD op de hoogte gesteld.

Noot: Uit de beschrijvingen is gebleken, dat de Oost-Berlijner die in geval no. 2 is opgetreden identiek is aan de Oost-Berlijner van geval no. 1. In beide gevallen wordt door dezelfde Oost-Duitsers, zij het onder een verschillend voorwendsel, contact gezocht met een Nederlandse bezoeker, die uit hoofde van zijn beroep inzage heeft van gegevens over andere Nederlanders en die een motief heeft om zijn bezoek aan de DDR of Oost-Berlijn te herhalen.

C. Tsjechische benaderingen

1. In juni werd een ambtenaar van het Ministerie van Buitenlandse Zaken door de hier geaccrediteerde Tsjechische consulaire ambtenaar benaderd met het voorstel om - tegen beloning - informatie te verstrekken over ambtenaren van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie. Een en ander geschiedde tijdens een diner in de stad, waar de Tsjech de Nederlander voor had uitgenodigd.

De Tsjech zinspeelde erop, dat de Nederlander "zijn salaris kon verdubbelen" indien hij medewerking wilde verlenen. Ook werd de Nederlander dringend uitgenodigd om een bezoek aan Tsjechooslowakije te brengen "waar veel antiek en oude munten te koop zijn". Zulke artikelen zou de Nederlander zonder moeilijkheden over de Tsjechische grens kunnen brengen want

zou dit voor hem kunnen regelen.

De ambtenaar lichtte de volgende dag zijn chef in.

heeft ons land inmiddels verlaten.

2. In augustus j.l. bereikte ons de volgende informatie over een zakenman met zakelijke contacten in de Oostbloklanden.

Tijdens een verblijf in Praag vernam hij van de hem toegewezen tolke, dat men haar wilde inschakelen bij industriële spionage in Engeland, waarvoor zij een speciale 2-weekse opleiding had gehad.

Haar opdracht was te trachten via deze Nederlandse zakenman een uitnodiging te krijgen voor een bezoek aan (industriën in) Engeland.

Om haar onder druk te zetten zou men haar hebben belet haar universitaire studie voort te zetten. Toen zij zich bereid had verklaard om de opdracht uit te voeren werd haar wederom toelating tot de universiteit in het vooruitzicht gesteld.

De Nederlandse zakenman zou in zijn hotelkamer te Praag tot twee keer toe een microfoon hebben ontdekt. In mei 1967 zou hij hebben geconstateerd dat zijn expositieruimte op de jaarbeurs in Brno was gemicrofoneerd.

De Nederlander houdt rekening met een toekomstige benadering door de Tsjechische geheime dienst.

D. Poolse benadering

1. Tijdens een volgactie in 1966 op een van inlichtingenactiviteiten verdachte Poolse diplomaat van de Poolse Handelsmissie te Den Haag, werd vastgesteld

dat hij in een afgelegen restaurant in het midden van Nederland contact had met een onbekende man, hierna X te noemen.

Een naar X ingesteld onderzoek leverde het volgende op.

- Van beroep technisch-chemicus;
- Bij één van zijn werkgevers wegens vermoedelijke bedrijfsespionage ontslagen;
- de betr. O.v.J. zag geen mogelijkheden X terzake te vervolgen.

Bij aanhouding van één van X's handlangers in augustus 1967 deelde deze man de politie mee wel eens van X vernomen te hebben dat deze chemisch-technische wetenschap aan Polen verkocht; de leveranties van dit materiaal, alsmede de (forse) betaling hiervoor, zouden plaatsvinden via dode brievenbussen in België en bij ontmoetingen in Wenen en Belgrado.

Inmiddels is bekend geworden dat X reeds in het begin van 1966 chemisch-technische know-how o.a. aan de Poolse Handelsmissie te Den Haag schriftelijk te koop aanbood.

Het hieruit resulterende contact tussen X en de P.H.M. werd door de Polen vanaf het begin in het subversieve vlak getrokken (besprekingen niet op de P.H.M. doch in motels e.d.), gevolgd door een "zakenbespreking" in Finland en clandestiene reizen naar Polen via Wenen, onder gebruikmaking van een valse Duitse pas.

Uitwisseling van gegevens en geld vond de laatste tijd regelmatig in België plaats, waarbij de in België gevestigde ORBIS-vertegenwoordiger (Pools Staatsreisbureau) bemiddeling verleende.

Inname van de valse Duitse pas geschiedde te Wenen door een onbekend gebleven Pool.

Bij het schriftelijk contact werd gebruik gemaakt van een systeem van prentbriefkaarten met herkennings-tokens en -zinnen.

Het persoonlijke contact tussen X en de Polen kan - op verzoek - plaatsvinden in Wenen of Belgrado. Tweemaal was er enige stagnatie in de communicatie en beide keren kreeg X thuis bezoek van een lid van de Poolse Ambassade in Den Haag, waardoor het contact weer werd hersteld.

Not: Het betreft hier de Pool , die op 25 november te Luxemburg werd aangehouden en als ongewenst vreemdeling werd uitgeloid op grond van geconstateerde inlichtingenactiviteiten.

11. Vertegenwoordiging van de Chinese Volksrepubliek

In de sterkte van de personeelsbesetting van de vertegenwoordiging kwam geen verandering. In verband met de culturele revolutie in China verblijft een aantal hier te lande geaccrediteerde functionarissen in China.

In het bijzonder wat de Nederlandse studentenwereld aangaat benut de vertegenwoordiging elk blijk van belangstelling voor de Chinese Volksrepubliek om film en propaganda-materiaal ter beschikking te stellen. Dit geldt eveneens voor groeperingen die belangstelling aan de dag leggen voor het probleem Vietnam.

De relaties van de vertegenwoordiging met de leiders van de gemeenschap van Overzee-Chinezen worden nauwer aangehaald. Er zijn aanwijzingen dat men via deze figuren invloed tracht uit te oefenen in de Bond van Chinese Restauranthouders in Nederland.

In Hongkong bestaat een "Comité Ver financiering van de revolutie contra het kapitalistische Engeland". Dit samelt gelden in, waarmee de ordeverstoringen en andere revolutionaire activiteiten in Hongkong worden bekostigd. Het is ook in Nederland actief. Een aantal in Nederland in het restaurantbedrijf/Hongkong-Chinezen bezoekt Chinese restauranthouders, die zonedig onder druk worden gezet om een geldelijke bijdrage voor het Comité te geven. De Bond van Chinese Restauranthouders ontving een schrijven waarin deze Bond wordt verzocht een veroordeling omtrent het Engelse optreden in Hongkong uit te spreken. Daarin werd verder verzocht om financiële steun in verband met het verzet tegen het Engelse koloniale optreden in Hongkong. Er zijn aanwijzingen dat de Chinese Vertegenwoordiging achter de schermen betrokken is bij deze affaire.

/werkzame

12. Benelux-samenwerking

De bijzondere commissie voor het Personenverkeer kwam in deze verslagperiode tweemaal bijeen, nl. op 13 en 14 april 1967 te Luxemburg en op 28 en 29 september 1967 te Brussel.

De Subcommissie ad hoc van de Bijzondere Commissie (de nationale delegaties minus hun respectieve voorzitters) vergaderde driemaal. Door een hoofdamtenaar van de Dienst werd aan deze vergaderingen deelgenomen.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten van de Bijzondere Commissie vergaderde in deze periode driemaal, nl. op 12 mei 1967 te Luxemburg, op 28 juli 1967 te 's-Gravenhage en op 4 september 1967 te Brussel. Aan deze bijeenkomsten werd telkenmale deelgenomen door het Hoofd van de Dienst, lid van de Subcommissie.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten heeft zich in deze periode in het bijzonder beziggehouden met de veiligheidsproblemen verband houdende met de vestiging van SHAPE en AFCENT in het Benelux-gebied.

Voorts werd onderzocht of de op 1 juli 1967 gerealiseerde fusie van de uitvoerende organen der drie Europese Gemeenschappen mogelijkheden schept voor een betere interne beveiliging van deze Gemeenschappen.

Vermeld kan nog worden dat de Belgische regering inmiddels opdracht heeft gegeven de Belgische Veiligheidsdienst met spoed te versterken door het aantrekken van (voorlopig) 115 nieuwe personeelsleden.

13. AFCENT

De in het vorig verslag vermelde maatregelen, getroffen teneinde te kunnen voorzien in de beveiliging tegen op het in Brunssum gevestigde AFCENT-hoofdkwartier gerichte inlichtingenactiviteiten, werden nagenoeg voltooid.

De samenwerking met de militaire en politieverbindingen verloopt bevredigend.

Met de registratie en het eventueel nader in onderzoek nemen van in Zuid-Limburg gevestigde (ex-)vreemdelingen afkomstig uit communistische landen werd dank zij de medewerking van de politieverbindingen goede voortgang gemaakt.

Het aantal sollicitanten naar een civiele functie bij het Hoofdkwartier dat nagegaan diende te worden op de mogelijke aanwezigheid van potentiële infiltranten bleek onvoorzien groot te zijn (ca. 18.000). Deswege werd tot een geografische selectie van de in behandeling

te nemen sollicitanten en een vereenvoudigde behandelings-
procedure in de Dienst overgegaan. Tot dusverre werden
ca. 5.000 personen van deze groep en tewerkgesteld lager
personeel in beschouwing genomen.

Naar een aantal in het gebied gevestigde vreemdelingen
met minder gunstige antecedenten die door hun gedraging-
en de aandacht hebben getrokken werden diepgaande onder-
zoeken ingesteld.

PANORAMA AFDELING D.

April t/m september 1967.

Algemeen.

Met de beveiligingsfunctionarissen van de grote bedrijven waarvan enkele personeelsleden op grond van de beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken no. 1041 dd. 19 augustus 1950 zijn belast met het inwinnen van politieke antecedenten bij de politie in verband met de beveiliging van het bedrijf, werden besprekingen gevoerd teneinde het inzicht in de wijze waarop de regeling thans in de praktijk wordt toegepast te vergroten. De besprekingen hadden in het bijzonder ten doel meer inzicht te verkrijgen in de gevallen waarin politieke antecedenten bij de politie worden ingewonnen en een indruk te verkrijgen omtrent de wijze waarop deze worden gehanteerd bij beslissingen omtrent aanstelling. Voor wat betreft de functies in verband waarmede politieke antecedenten bij de politie worden ingewonnen, bleek het noodzakelijk te zijn op beperking aan te dringen. Ten aanzien van de sollicitanten, die op grond van politieke antecedenten worden afgewezen, werd overeengekomen dat voortaan driemaandelijks daarover een opgave zal worden ingediend, onder vermelding van de functies waarvoor zij in aanmerking kwamen en de motivering van de afwijzing.

In het kader van de beveiliging van de in juni te Luxemburg gehouden NATO-Ministersconferentie werd op verzoek van de Luxemburgse autoriteiten en het NATO Security Bureau enige hulp verleend.

In april vond een inspectie plaats door het plv. hoofd van het NATO Security Bureau van de ATOMAL-beveiliging in de civiele sector in Nederland. Het door hem uitgebrachte rapport liet zich lovend uit over de wijze van uitvoering van de desbetreffende procedures.

Op 22 september werd bezoek ontvangen van een door de Canadese Regering ingestelde commissie, die officiële procedures waarbij zowel de veiligheid van de staat als het belang van het individu in het geding zijn, in beschouwing moet nemen; inzicht werd gegeven in de Nederlandse regelingen.

Het hoofd van de afdeling woonde in september een vergadering bij van het NATO Security Committee.

Het waarnemend hoofd van de afdeling nam in september deel aan een in de Verenigde Staten van Noord-Amerika gehouden cursus voor Industriële Beveiliging, georganiseerd door het Amerikaanse Departement van Defensie.

Een hoofdamtenaar van de afdeling nam deel aan een bespreking van de NATO-werkgroep inzake procedures voor de beveiliging van hooggerubriceerde door de USA beschikbaar gestelde atoominformaties.

Gebieden van beveiliging.

De jaarlijkse NATO/WEU-inspecties werden uitgevoerd bij de Ministeries van Economische Zaken en van Financiën, alsmede bij Hr. Ms. Ambassade te Londen.

Van een bezoek aan de Gecombineerde Nederlandse Vertegenwoordiging te Parijs werd gebruik gemaakt om een aantal beveiligingsaspecten van de verhuizing van het NATO-hoofdkwartier naar Evere in België te bespreken.

Van de beveiligingsfunctionarissen van de beveiligde objecten wordt bij voortdurende speciale aandacht gevraagd voor de noodzaak, het aanvragen van politieke antecedentenonderzoeken te beperken tot die functies, waarvoor een dergelijk onderzoek beslist noodzakelijk is.

Bij het RVO/TNO werd op deserszijdse instigatie een regeling opgesteld betreffende privéreizen door in kwetsbare functies tewerkgesteld personeel naar landen met een communistische regeringsvorm. Na noodzaak overleg werd bij de PTT eveneens een regeling, aansluitend op die voor het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en passend voor het bedrijf, ingevoerd.

Beveiligingspraktijk.

Ondanks het Regeringsstandpunt, in 1964 door de Minister van Binnenlandse Zaken kenbaar gemaakt in een vergadering van de Tweede Kamer, dat personeel van uitsendbureaux niet behoort te worden ingeschakeld bij de behandeling van gerubriceerde stukken, blijkt een dergelijke inschakeling toch bij verschillende Ministeries plaats te vinden. Zo werd o.m. door een der Ministeries een uitsendkracht aangetrokken voor de functie van secretaresse van een van de Directeuren-Generaal, een functie waarin zij ongetwijfeld kennis zal krijgen van gerubriceerde gegevens.

Bij alle Ministeries werd het belang van een goede beveiliging van de Ministerraadstukken, aan de hand van de desbetreffende circulaire van de Secretaris-Generaal, nogmaals onder de aandacht van de BVA's gebracht.

Inwendige Veiligheid.

Ten behoeve van de Commissie Inwendige Veiligheid is een nieuwe appreciatie van de dreiging in bewerking teneinde te kunnen nagaan of een herziening van het basisplan nodig is.

Emigratie.

Het aantal aanvragen i.v.m. emigratie nam in vergelijking met de vorige verslagperiode toe.

Overleg werd gevoerd met Amerikaanse instanties teneinde gebleken bezwaren bij de hantering van politieke informatie te laten wegnemen.

Voorlichting en Instructie.

Eind september werd een tweetal bijeenkomsten gehouden ter voorlichting van beveiligingsfunctionarissen van bedrijven en instellingen. O.a. werd een inleiding gehouden over het huidige bestel ten aanzien van antecedentenonderzoeken, hetwelk noodsaakt tot een zo groot mogelijke beperking op dit gebied.

Aan enkele nieuwe Luchtmacht-attaché's werd de geëigende voorlichting gegeven.

Voor een aantal ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, die met de behandeling van hoogerubriceerde stukken zijn belast, werden voordrachten gehouden over de huidige dreiging van het communisme en de methode en techniek van benadering door agenten van communistische inlichtingendiensten.

Aan enkele nieuwe beveiligingsfunctionarissen werd de geëigende voorlichting gegeven.

Oktober 1967.

PANORAMA van 1 april tot en met 30 september 1967

Afdeling E

Algemeen In de taak en samenstelling van de afdeling trad geen wijziging op.

Sectie EJ Nog steeds kon niet worden voorzien in het tekort aan Technische vertalers.

Sectie EO In de afgelopen verslagperiode werd veelvuldig en diepgaand overleg gepleegd met de verschillende afdelingen van de Dienst, teneinde de cursusstof van de specialiserende cursussen aan te passen aan de gewijzigde praktijkomstandigheden.

De gebruikelijke cursussen als bedoeld in het Reglement Opleiding en Examens BVD, onder A 1, B, D 3 en D 6 werden gehouden. Daarnaast werden voor personeel van eigen Dienst 2 korte oriëntatiecursussen en 3 series van 2 identieke lessen gehouden. Buiten het eigenlijke cursusverband werden voor verschillende verbindingen van de Dienst lessen en filmvertoningen verzorgd en werd medewerking als gast-docent verleend aan diverse opleidingsinstituten van de politie en van de strijdkrachten.

Voor functionarissen van het Ministerie van Justitie van Suriname werd een tentoonstelling betreffende de opleiding tot een Veiligheidsdienstdiploma ingericht.

Sectie E IX De administratie van de Rijksuniversiteit te Leiden werd in de loop van september voor de BVD gesloten verklaard. Een en ander ging gepaard met de gebruikelijke publiciteit. Aan het eind van de verslagperiode kon nog niet worden overzien, in hoeverre deze Leidse beslissing de mogelijkheid van toegang tot de administratie van andere instellingen van wetenschappelijk onderwijs nadelig zou beïnvloeden.

Sectie E XIII Met buitenlandse nevendiensten werden met succes enige gezamenlijke acties uitgevoerd.

9 november 1967

Bijdrage ACD voor Panorama 1 april 1967 tot 1 oktober 19671. Coördinatie

Het onderzoek dat door het vnd. afdelingshoofd is ingesteld met betrekking tot de documentenverzamelingen en handdocumentaties, die in de loop der jaren buiten de ACD zijn ontstaan, heeft de indruk bevestigd dat er dringend behoefte bestaat aan coördinatie en sanering, terwijl geregeld inspectie zal moeten worden uitgeoefend om de naleving van de op te stellen richtlijnen te waarborgen. Niet alleen dient ertegen te worden gewaakt dat buiten de ACD gegevens over personen en zaken worden bewaard die niet via de ACD-systemen toegankelijk zijn, maar ook moet worden voorkomen dat elders - in strijd met de voorschriften - verzamelingen van documenten worden aangehouden die ook in de ACD-dossiers te vinden zijn. Deze euvels, die ook bij andere instellingen niet onbekend zijn, worden bij de Dienst in de hand gewerkt door de noodzaak van bronbescherming en compartimentering.

2. Verwerking gegevens uit open bron

In de verslagperiode werd het onderzoek voltooid dat door een juriste, tevens literatuurdokumentaliste, werd ingesteld naar de behoefte aan een doelmatiger distributie en een meer systematische vastlegging van gegevens, verkregen uit open bron. In haar rapport wijst zij duidelijk de weg aan, die moet worden gegaan om een blijvende verbetering van de bestaande, gebrekkige werkwijze tot stand te brengen. Het vertrek van de rapportrice, die zich elders een beter besoldigde functie wist te verwerven, maakt het echter moeilijk tot een nadere uitwerking van de plannen te komen. Het heeft nl. in de bedoeling gelegen haar te belasten met de uitvoering van haar voorstellen, voorzover aanvaardbaar binnen het raam van de mogelijkheden.

1. Personeel

Verwacht moet worden dat in 1967 bijna een kwart van de ACD-medewerkers de afdeling zal verlaten: 13 op grond van het functioneel leeftijdsontslag, 6 wegens pensionering en 9 om andere redenen.

Het rapport dat door de Rijks Psychologische Dienst is uitgebracht naar aanleiding van een sociaal-psychologisch onderzoek op de cartotheek heeft enkele aanbevelingen opgeleverd, waarmee rekening is gehouden in de hersiene plannen tot verbouwing van de cartotheekruimte. Een gewijzigd werkschema met een betere spreiding van de pauses, zoals door de RPD aanbevolen, zal eerst na de verbouwing ingevoerd kunnen worden.

4. Sanering centrale cartotheek

In nauw overleg met de inlichtingendienst van de Gemeentepolitie van Amsterdam wordt nagegaan in welke gevallen de ACD-cartotheek kan worden ontdaan van kaarten met persoonsgegevens die allengs sterk aan betekenis hebben ingeboet. Deze gegevens zullen bij de ID in een afzonderlijk systeem beschikbaar blijven voor raadpleging in bijzondere gevallen. Ook door andere maatregelen wordt getracht de aangroei van het centrale ACD-kaartenbestand binnen aanvaardbare grenzen te houden.

5. Samenwerking met afdeling C

De reorganisatie van de afdeling C bood de mogelijkheid de reeds lang verbeide overname door de ACD van administratieve en documentatietaken van deze afdeling verder voor te bereiden, zodat in oktober een begin kan worden gemaakt met de invoering van nieuwe administratieve procedures. Voor de opstelling hiervan is gebruik gemaakt van de ervaringen, verkregen door de plaatsing in januari 1967 van een ACD-groep bij de Tsjechische desk van de afdeling C.

De rol van de Mechanische Administratie zal in de nieuwe opzet belangrijk worden uitgebreid. Deze ACD-sectie zal mechanisch vervaardigde lijsten van massagegegevens leveren, die als basis zullen dienen van de selectie bij de afdeling G.

6. Besoeken

Belangstelling voor de moderne hulpmiddelen en technieken die bij de ACD worden toegepast, kwam wederom tot uiting in bezoeken van enkele binnen- en buitenlandse relaties van de Dienst.

Ook mocht de ACD belangstelling ondervinden van de Minister van Binnenlandse zaken en van leden van de "Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten" uit de Tweede Kamer.

oktober 1967

HACD

PANORAMA PERIODE 1-4-1967 tot 1-10-1967.
*******Afdeling Personeelszaken****Personeelsbeheer.**

Aan 32 personeelsleden (waaronder 4 die voor halve dagen werkzaam waren) is eervol ontslag verleend, waarvan 18 op grond van het bereiken van de pensioengerechtigde- of uitkeringsgerechtigde leeftijd, één op grond van het bepaalde in artikel 96 van het A.R.A.R. en 13 (waaronder 12 vrouwelijke personeelsleden) op eigen verzoek.

In dienst getreden zijn 25 personeelsleden (waaronder één voor halve werkdagen). Van deze 25 personeelsleden zijn er 14 aangetrokken door bemiddeling van reeds in dienst zijnde personeelsleden, 3 na een spontane sollicitatie en 8 d.m.v. 7 in verschillende dagbladen geplaatste advertenties. Naar aanleiding van deze 7 advertenties zijn in totaal 178 sollicitatiebrieven ontvangen.

Bij de werving van jongere middelbaar en academisch opgeleide medewerkers, die als stagiaire worden aangesteld, dient o.m. rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat in de eerstvolgende vijf jaren 24 hoofdamttenaren 1e t/m 5e klasse en veiligheids- en contactamttenaren A t/m C de uitkeringsgerechtigde leeftijd zullen bereiken. Na nog eens vijf jaren zullen 21 hoofdamttenaren 1e t/m 5e klasse om dezelfde reden de Dienst hebben verlaten.

In verband hiermede zullen in de eerstvolgende vijf jaren tenminste 24 medewerkers (stagiaires) moeten worden aangetrokken, waaronder een voldoende aantal potentiële hoofdamttenaren.

In de verslagperiode kon slechts één medewerker (stagiaire) met een middelbare opleiding worden aangenomen. Een in juni in diverse dagbladen geplaatste advertentie voor jongere academici, waarop 31 sollicitatiebrieven zijn ontvangen, had tot resultaat dat slechts één sollicitant, na beëindiging van zijn studie in november a.s., in dienst zal treden.

Op een aan het eind van verslagperiode aan de Rijke Psychologische Dienst opgegeven advertentie voor de werving van jongere middelbare krachten zijn 145 brieven ontvangen.

In de sinds januari 1967 bestaande vacature bij de sectie welke is belast met functiewaardering, personeelsbeoordeling en organisatie is nog niet voorzien. Aan enkele geschikt lijkende sollicitanten kon in verband met het door hen reeds bereikte salarisniveau niet voldoende perspectief worden geboden. Gelet op de reeds krappe organieke sterkte van deze sectie geeft dit tot nog toe negatieve resultaat van werving temeer aanleiding tot bezorgdheid, omdat het hoofd van deze sectie in 1968 de uitkeringsgerechtigde leeftijd zal bereiken.

De wijziging van artikel 22a van het B.B.R.A. 1948 met terugwerkende kracht tot 1 juli 1966 heeft tot gevolg gehad dat het aantal ambtenaren bij de Dienst dat in aanmerking komt voor onregelmatigheidstoelage is gestegen van 23 tot 203.

Aan 7 personeelsleden (1 hoofd- en 6 middelbare ambtenaren) is volgens de zogenaamde 5%-ziektekostenregeling een tegemoetkoming in ziektekosten toegekend.

**Functiewaardering,
personeelsbeoordeling
en organisatie.**

De methodische personeelsbeoordeling is bij alle afdelingen van de Dienst een vertrouwde aangelegenheid geworden, maar kan nog steeds niet in die mate worden uitgevoerd als wenselijk is. Dit als gevolg van de ook nu nog onvervuld gebleven vacature voor een personeelsconsulent.

Een lichtpunt is dat intussen de laatst in dienst getreden medewerker na een aanloopperiode inmiddels een verdienstelijke bijdrage in de productie van de sectie levert.

De sectie had voorts een ruime bemoeienis met functie-onderzoek en -waardering, niet alleen met betrekking tot de door de afdelingshoofden ingediende begrotingsvoorstellen 1968 en tussentijdse voorstellen, maar ook in het kader van onderzoeken betreffende vergelijkbare groepen van ambtenaren met het oog op een meer gecoördineerd bevorderingsbeleid.

Een aandeel werd geleverd in de voorbereiding van de reorganisatie van de afdeling C.

In overleg met het Rijkse Bestuursstudiecentrum werd een cursus leesvaardigheid voor het daarvoor in aanmerking komend personeel van de Dienst georganiseerd.

Het ontwerpen van stage-programma's voor jonge middelbare krachten en de hiermede samenhangende begeleiding vroeg als steeds de aandacht.

Over een aantal onderwerpen betrekking hebbende op de rechtspositie van het personeel werden adviezen uitgebracht.

Medewerking werd verleend aan het treffen van nadere voorzieningen met betrekking tot de personele beveiliging van de Dienst, aan activiteiten van de Ideeëncommissie van de Dienst en van het Departement en aan het Sociaal Fonds van de Dienst. Dit laatste voldoet nog steeds duidelijk aan een behoefte.

Bijstand werd verleend aan de sectie Personeelsbeheer bij het onderzoek van sollicitanten.

Commissie van Overleg.

Voor zover zich de noodzaak tot overleg in de afgelopen periode voordeed, speelde zich dit grotendeels in de informele sfeer af. Er was één bijeenkomst van de Commissie. Hierin nam Mr. J. S. Sinnighe Damsté afscheid als voorzitter en werd voorts een aantal reeds in het informeel overleg genomen besluiten bekrachtigd.

Van enigerlei dissonant bij het overleg is wederom geen sprake geweest.

Sociaal Fonds.

In verslagperiode kwam het bestuur van het Sociaal Fonds achtmaal bijeen ter behandeling van 11 gevallen van verzoeken om steun.

Het Fonds fourneerde in verband met deze verzoeken een bedrag groot f 10.731.--, waarvan f 215.-- in de vorm van een schenking.

Het aantal contribuanten van het Fonds bedroeg per 1 oktober 1967: 497.

Maatschappelijk werk.

De maatschappelijk werkster was ook in de afgelopen periode door ziekte verhinderd haar functie te vervullen. Bepaalde taken door haar verricht (bijvoorbeeld het bezoek van zieken) werden aan anderen toebedeeld. Daardoor werd het gemis van haar afwezigheid enigszins ondervangen. Zoveel mogelijk wordt getracht de ambtenaren hulp te bieden bij de oplossing van hun huisvestingsproblemen. Het effect van deze pogingen was gezien het nog altijd grote tekort aan woningen beperkt.

PANORAMA periode
1-4-1967 - 1-10-1967.

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst.

Begroting

Op het in maart 1967 ingediende begrotingsvoorstel voor het jaar 1968 zijn enige correcties aangebracht.

De formatie-sterkte, welke in het voorstel was gesteld op 633 man, is teruggebracht tot 621 man.

In het voor personeelsuitgaven geraamde bedrag is echter slechts rekening gehouden met 614 man, aangezien er toch steeds wel enkele vakatures zijn.

Het voor de Dienst voor 1968 uitgetrokken bedrag is thans gesteld op f 16.203.000,--.

In de begroting voor 1968 is rekening gehouden met beëindiging van de bijdrage van dertien seals deze tot en met 1967 in de begroting tot uitdrukking werden gebracht.

Administratie

Door de wijziging van artikel 22a B.B.R.A. 1948 is het aantal personeelsleden, dat onder de regeling tot vergoeding voor onregelmatige dienst valt, uitgebreid van 23 tot 203.

De 23 personeelsleden, aan wie reeds een vergoeding in gevolge artikel 22a BBRA 1948 was toegekend, ontvangen deze in de vorm van een vaste maandelijkse toelage.

Thans is aan 90 personen een maandelijkse toelage toegekend, terwijl de overige 113 personen maandelijks surverantwoordingen inleveren aan de hand waarvan door de administratie maandelijks de vergoeding wordt berekend.

Een en ander betekent een grote toename van werk voor de bezoldigingsadministratie.

Voorbereidingen zijn getroffen en gereed te zijn voor de 1e fase van de integratie van de personeels- en de bezoldigingsadministratie.

Dene fase volgt van de BVD echter slechts geringe aanpassing aangezien de werkmethode, welke voor deze fase is voorgeschreven, voor een belangrijk deel reeds werd toegepast.

Toepassing van de 2e fase, welke in het vooruitzicht is gesteld, lijkt weinig aantrekkelijk aangezien de geautomatiseerde administratie daarvoor meer gegevens zou moeten bevatten dan voor de eigen Dienst uit doelmatigheids-overwegingen wenselijk is.

Bij brief van 12 juli 1967 werd door de Algemene Rekenkamer decharge verleend voor de uitgaven t/m 1965.

Vervoer

Het aantal vervoersbeambten, dat in 1965 nog 27 bedroeg, was per eind september jl. teruggebracht tot 18. Naar het zich laat aanzien zal dit aantal nog kunnen worden teruggebracht tot 16 man, welk aantal in de loop van 1968 zal kunnen worden bereikt.

Dese inkrimping was mogelijk door ambulante ambtenaren zelf een dienstauto te laten besturen. Deze ambulante ambtenaren werden daartoe vooraf op rijvaardigheid onderzocht door de Rijksautomobilcentrale en medisch gekeurd door de R.G.D.

Om einds te rijvaardigheid van dese ambulante ambtenaren te verhogen heeft de Dienst mede gelet op de adviezen van de ANWB ter zake een klein aantal van hen een anticipatie-cursus doen volgen.